

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Datum	Bijlage(n)
17 oktober 2012	
Contactpersoon	Doorkiesnummer
Edwin ten Holte	033-4608921
Ons kenmerk	Uw kenmerk
SVG/ehe/ils/140454/2012	
Onderwerp	
Jeugdwet	

Geachte mevrouw Veldhuijzen van Zanten en geachte heer Teeven,

De Stichting Verslavingsreclassering GGZ maakt graag gebruik van de mogelijkheid tot consultatie over de Jeugdwet. Wij staan achter de doelstelling van de wet voor een integrale, laagdrempelige en minder bureaucratische aanpak "geen kind, geen jongere buiten spel". Onderstaand een aantal vragen en suggesties ter verbetering van de uitvoering van de wet.

Goed dat jeugdreclassering en -bescherming meegaan in transitie

De (jeugd) reclassering is een relatief klein maar belangrijk onderdeel binnen de transitie van de jeugdzorg. Belangrijk omdat het gaat om een groep jongeren waarbij sprake is van een zodanige cumulatie van problemen dat ze in een justitieel kader terecht zijn gekomen. Voor henzelf is dit een probleem, maar ook voor de samenleving ten aanzien van overlast en onveiligheid. Er lijkt achter de schermen nog steeds discussie plaats te vinden of de jeugdreclassering moet worden uitgezonderd van de transitie en landelijk georganiseerd moet worden. In onze optiek moet ook voor jongeren die over de schreef zijn gegaan het door het kabinet neergelegde adagium gelden van "geen kind, geen jongere, buiten spel". Te bereiken door ontschotting, maatwerk, dichtbij kinderen en ouders georganiseerd, zoals de transitie beoogt. Dit sluit aan op de zogenoemde stepped care gedachte¹. Zo kan bijvoorbeeld preventie ook in de reclassering meer een rol gaan spelen, waarna desnoods zwaardere interventies in beeld komen. Pas in tweede instantie mag dan de discussie gaan

¹ Stepped care houdt in dat zorg bestaat uit een aantal stappen, waarbij de minst intensieve, goedkoopste behandeling als eerste wordt gekozen. Als dit niet tot verbetering leidt, wordt verder gegaan met de volgende, intensievere stap.

over de belangen van de instituties en organisaties die de jeugdzorg en (jeugd)reclassering uitvoeren. Met andere woorden: laat de jeugdreclassering meegaan in de transitie². Dit laat onverlet dat er goede afspraken en criteria moeten komen ten behoeve van landelijke eenduidigheid en rechtsgelijkheid.

De Jeugdwet en middelengebruik: laagdrempelige aanpak moet geborgd zijn

Bij een zeer omvangrijk deel van de jeugd van 16 jaar en ouder, soms zelfs jonger, is het middelengebruik ofwel de oorzaak ofwel een versterkende factor in al bestaande problemen. Dit opent de weg naar delictgedrag (zie I. Weijers, 2008, Achtergronden Jeugdcriminaliteit). Frequent gebruik van cannabis komt relatief veel voor bij spijbelaars, criminele jongeren en zwerfjongeren. Het middelengebruik is vooral hoog onder leerlingen in het speciaal onderwijs, jongeren in jeugddetentie en in de jeugdhulpverlening. Bij verstandelijk gehandicapte jongeren ligt het gebruik op het gemiddelde, maar als er wordt gebruikt is het heftiger en met ernstiger gevolgen. Het middelengebruik leidt juist bij deze groepen vaak tot verslaving en/of psychiatrische stoornissen.

Uit onderzoek blijkt daarnaast een sterke relatie tussen middelengebruik en geweld. Alcohol en drugs bevorderen impulsiviteit en behoefte aan kicks, vooral bij deviante groepen jongeren. Verder blijkt dat voor de groep 16-23 jarigen alcohol en drugs een grote rol spelen in het uitgaansgeweld; veelal als versterkende/ontremmende factor. Een belangrijk deel van deze jongeren met problematisch middelengebruik heeft een verstandelijke beperking en/of is er sprake van psychiatrische problematiek.

Belangrijk feit is bovendien dat alcohol en drugs structurele schade veroorzaken aan het zich ontwikkelende brein; volgens de laatste inzichten loopt deze ontwikkeling door tot zeker aan het 23^e levensjaar.

De Jeugdwet besteedt niet veel aandacht aan deze problematiek. De vraag ligt dus open of een goede, laagdrempelige aanpak is geborgd, zeker waar het gaat om jongeren met justitiecontacten. Het verzoek om hulp en begeleiding van de verslavingszorg kan worden gesteld door de jongere, de professional en door de rechter. In het laatste geval vloeit het verzoek voort uit een rechterlijk vonnis.

In alle gevallen geldt ons inziens wat de Memorie van Toelichting hierover stelt in hoofdstuk 6.3: "*zonder onnodige bureaucratie en zonder extra schakels*". Wij gaan ervanuit dat de hulp en begeleiding van de ambulante verslavingszorg, inclusief intensieve vormen van zorg, ook voor de jongeren met justitiecontacten, onder de noemer vallen van jeugdhulp. Dit betekent dat de betrokken professionals rechtstreeks de mogelijkheid hebben de benodigde hulp in te zetten. Voor wat betreft de klinische zorg verdient hoofdstuk 8.3 over Hulp voor jeugdigen met psychische klachten nog enige uitbreiding ten aanzien van de hulp voor jongeren met problematisch middelengebruik en/of verslaving. Graag zouden wij verhelderd zien hoe de procedure van zorgtoeleiding precies verloopt en spreken onze hoop uit dat hierbij, conform de uitgangspunten van de wet, uitgegaan wordt van integraliteit en laagdrempeligheid.

² Wij kunnen dit vanuit een zekere objectiviteit benaderen, want de verslavingsreclassering (SVG) kan zich indien vereist zowel landelijk als regionaal organiseren en aanbieden.

Certificering: verlicht regime?

De jeugdreclassering en bescherming zal worden geboden door gecertificeerde organisaties. Dit kunnen bestaande en nieuwe aanbieders zijn. De huidige volwassenreclasseringsorganisaties hebben goede papieren om een aanbod te gaan doen. Zij richten zich nu, in het kader van het komende adolescentenstrafrecht, al op de doelgroep 16-22 jarigen. De SVG ontwikkelt specifiek beleid op risicojongeren in deze leeftijdsgroep met problematisch middelengebruik. Daarnaast voldoen de reclasseringsorganisaties aan de eisen die in de reclasseringsregeling worden gesteld; bezitten zij een reclasseringserkenning, en werken ze gezamenlijk aan kwaliteitsontwikkeling en professionalisering. In het kader van verminderen van bureaucratie doen wij dan ook het voorstel om een “verlicht” certificeringsregime uit te werken voor de volwassenreclassering, waarbij de certificering zich met name richt op die aspecten die door de al bestaande systemen in de volwassenreclassering (nog) niet worden gedekt. Bijvoorbeeld ten aanzien van de eisen die aan de beroepskrachten worden gesteld. De SVG werkt graag een aantal voorstellen hiertoe uit.

Jong volwassenen zijn ook jeugd! Leeftijdsgrenzen verhelderen

Er is op diverse terreinen discussie over leeftijdsgrenzen, gevoed door recente inzichten over de ontwikkeling van het brein. Dit vindt ook zijn weerslag in het wetsvoorstel adolescentenstrafrecht, waardoor een meer persoonsgerichte, meer op de ontwikkeling gerichte reclasseringsaanpak mogelijk wordt. We verwijzen echter naar gaande discussies over de leeftijdsgrenzen³. Uitgangspunt voor het adolescentenstrafrecht zou moeten zijn: *“jeugdstrafrecht en jeugdgaanpak, tenzij...”*.

De huidige Jeugdwet geeft nog niet duidelijk aan hoe qua visie, maar ook uitvoering de verbinding tussen de beide wetten ligt. De volwassenreclassering kan voor het 18^e jaar beginnen, de jeugdreclassering kan langer doorlopen. De uitkomsten van de nu gaande pilots tussen de reclasseringsorganisaties en o.m. de Raad voor de Kinderbescherming (Almelo en Groningen), alsmede in voorbereiding zijnde pilots van jeugd- en volwassenreclassering en een geplande pilot van de SVG in Overijssel met de William Schrikkerstichting voor de LVB doelgroep zouden hierin mee kunnen worden genomen.

Integrale jeugdhulp: één gezin, één plan, één regisseur: hoe verbinden met reclasseringstoezicht?

Een belangrijke kern van de Jeugdwet is de integrale jeugdhulp. De kracht van de reclassering ligt in het verbinden van justitie en zorg. De stok achter de deur. De reclassering kan interventies inzetten en kan toeleiden naar zorg. De reclasseringswerkers zijn opgeleid en toegerust om controlerende en begeleidende taken te combineren. Wij gaan er dan ook vanuit dat in voorkomende gevallen de reclassering de regisseurstaak op zich zou moeten kunnen nemen. Dit bewerkstelligt dat het principe van integrale jeugdhulp ook voor de groep

³ Jongeren tussen de 15 en de 24 jaar zouden baat hebben bij een eigen strafrechtstelsel. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt steeds vaker dat problematisch jongerengedrag te herleiden is tot hun onvolgroeide hersenfuncties. Adolescentenstrafrecht kan met dit gegeven meer rekening houden dan het huidige stelsel dat de grens op 18 jaar stelt.

Prof.Th.Doreleijers, hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie VUmc Amsterdam en Prof.W. Fokkens, hoogleraar straf(proces)recht aan de Vrije Universiteit te Amsterdam en procureur-generaal bij de Hoge Raad. Zie ook het advies van de Raad voor de strafrechttoepassing van maart 2011.

van risicojongeren/justitiabele jongeren kan worden gehandhaafd. Graag zien wij een verheldering op dit punt van het wetsvoorstel.

Gecertificeerde instellingen moeten ook zorg kunnen bieden

De artikelsgewijze toelichting bij art 1.1 stelt dat gecertificeerde instelling niet haar eigen zorg mag inschakelen. Dit staat ons inziens op gespannen voet met de kern van de Jeugdwet die juist integrale jeugdhulp mogelijk wil maken. De eis leidt tot extra schotten, afspraken, vertraging en bureaucratie. Het preventieve (paarde)middel lijkt hiermee erger dan de mogelijke kwaal. Anderzijds hebben wij begrip voor het feit dat belangenverstrengeling en ook de schijn hiervan moet worden voorkomen. Een alternatief zou kunnen zijn om in de toezichtstaken van rijk of gemeente hier specifiek, achteraf, op te toetsen.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Edwin ten Holte', written in a cursive style.

Edwin ten Holte,
directeur